

Det konstituerende møte og valg til folkevalgte organer

Kommunalavdelingen, KDD

Tirsdag 29. august 2023

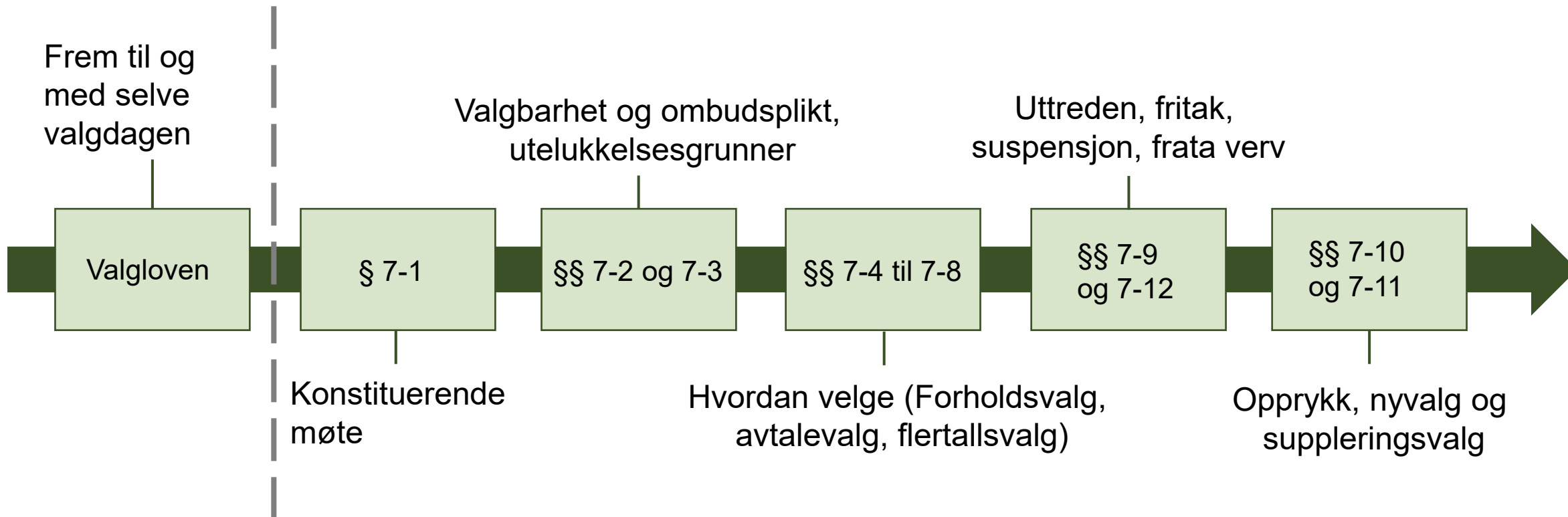
Program for dagen

- Innledning
- Det konstituerende møte
- Valg av medlemmer
- Uttreden, fritak osv.
- Nyvalg, settemedlemmer og opprykk
- Særlig om delingstilfellene

Spørsmål skal sendes til sumo@kdd.dep.no og vil besvares etter hvert tema

Tidslinje

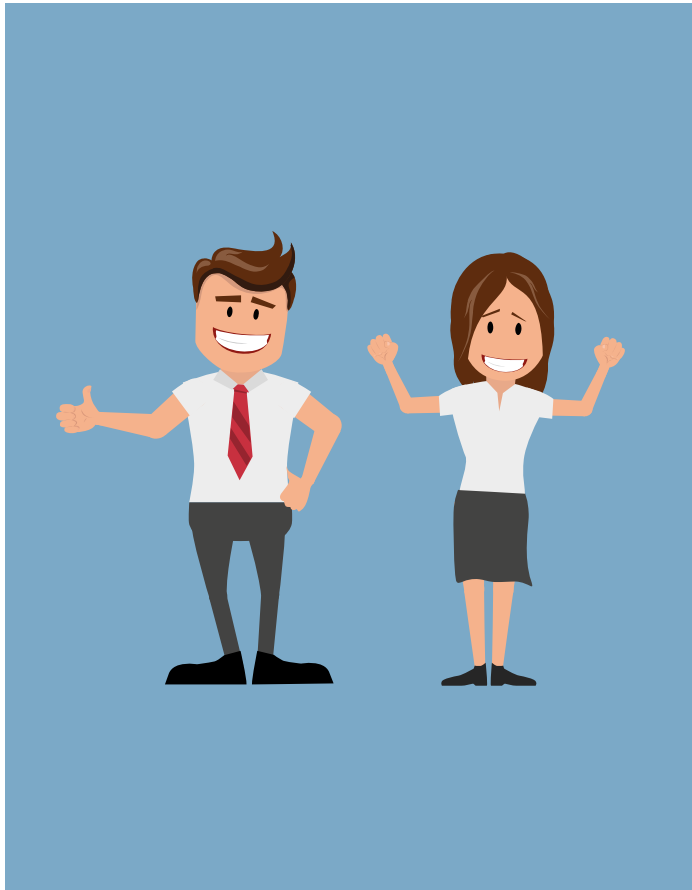

Marte og Peders reise inn og ut av de folkevalgte organene

Peder Ås (Samfunnspartiet) og Marte Kirkerud (Bygdepartiet) er nettopp valgt inn i kommunestyret i Lillevik kommune.

Hvem er de "folkevalgte"?

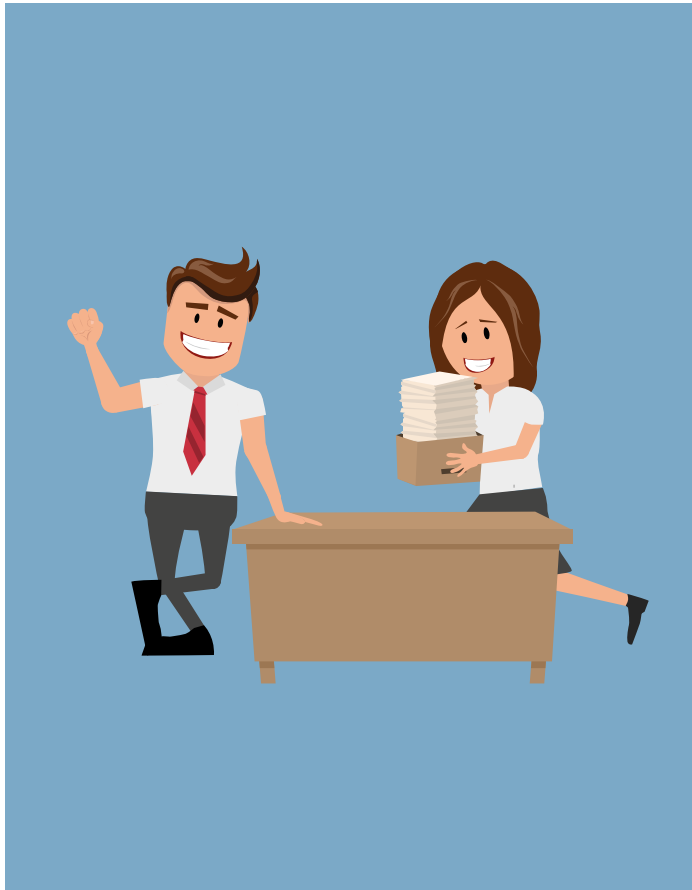

§ 5-1 Folkevalgte organer og folkevalgte

- Personer som er direkte valgt av innbyggerne (kommunestyret, fylkestinget og direkte valgte kommunedelsutvalg)
- Personer som folkevalgte har valgt inn i et annet folkevalgt organ
- Personer som er utpekt/utnevnt til å sitte i et kommuneråd

Når skal de velges inn i styrer og stell?

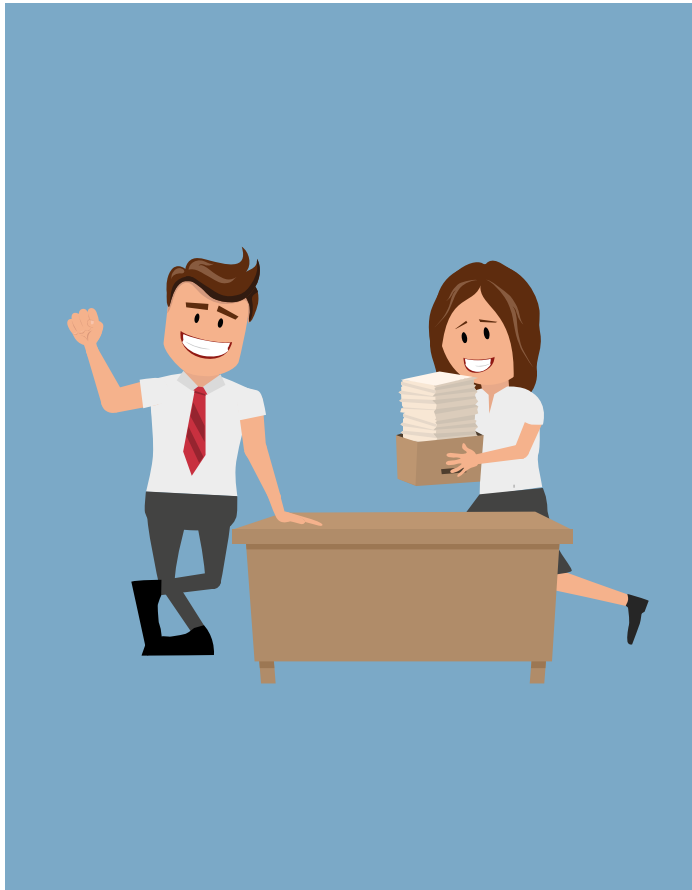

§ 7-1 Konstituerende møte

- Konstituering innen utgangen av oktober
- Innkalles av sittende ordfører
- Minst 2/3 må være til stede
- Første sak: godkjenne valget

Når skal de velges inn i styrer og stell?

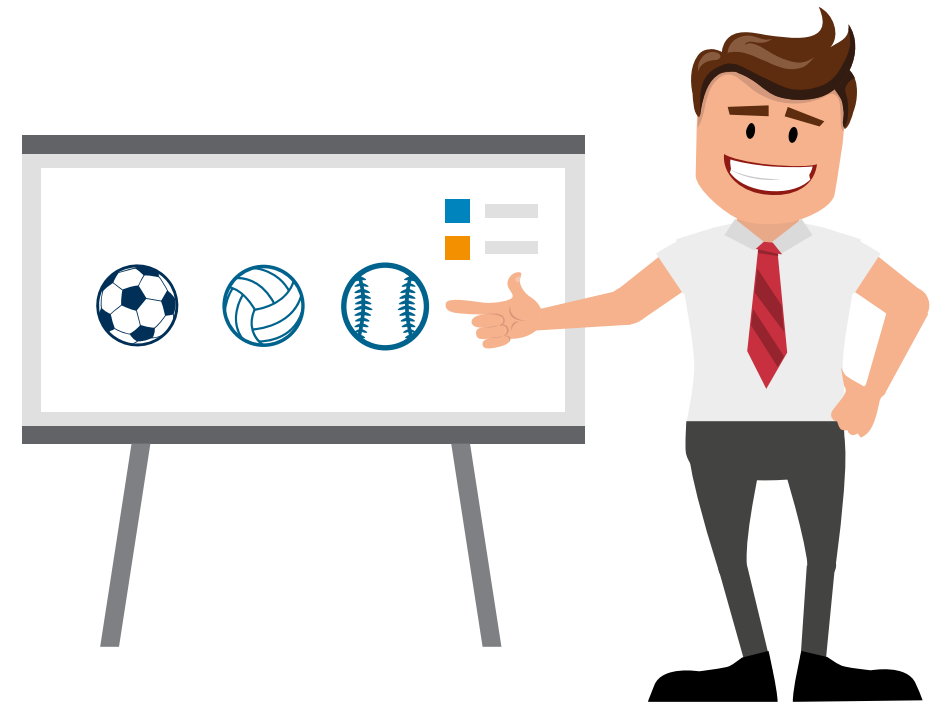
§ 7-1 Konstituerende møte

- Skal velge:
 - formannskap
 - ordfører
 - varaordfører
 - kontrollutvalg
- Bør velge:
 - medlemmer og ledere av andre folkevalgte organer
- Hvor lenge sitter de "gamle"?
 - ikke lenger enn nyttår.

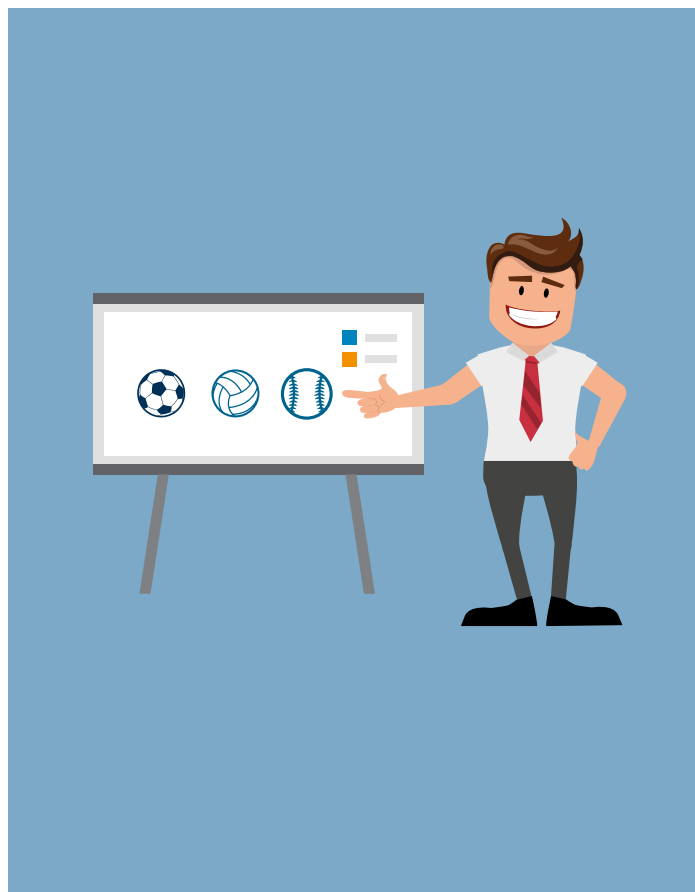

Valgbarhet til ulike organer

Peder er særlig interessert i skolepolitikk og sikter seg inn mot et verv i kommunens oppvekstutvalg. Han må være valgbar for å kunne få et slikt verv.

Valgbarhet og ombudsplikt

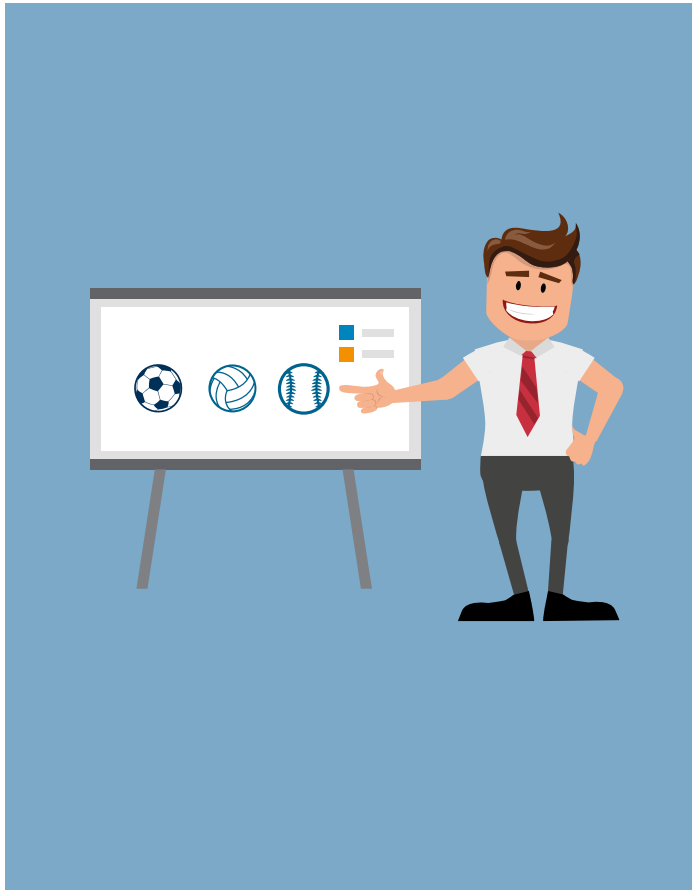
§ 7-2 Valgbarhet og plikt til å ta imot verv

Når bestemmelsen gjelder, er listet opp i første ledd:

- a) kommuneråd og fylkesråd
- b) utvalg, inkludert kommunedelsutvalg, kontrollutvalg og partssammensatte utvalg
- c) felles, folkevalgt nemnd i vertskommunesamarbeid
- d) styret for en institusjon
- e) styrer etter § 10-8
- f) representantskap og andre styringsorganer for et interkommunalt politisk råd
- g) representantskap og andre styringsorganer for et kommunalt oppgavefellesskap
- h) styret for kommunalt eller fylkeskommunalt foretak
- i) et kommunalt eller fylkeskommunalt folkevalgt organ hjemlet i særlov
- j) arbeidsutvalg valgt av kommunedelsutvalg.

Valgbarhet og ombudsplikt

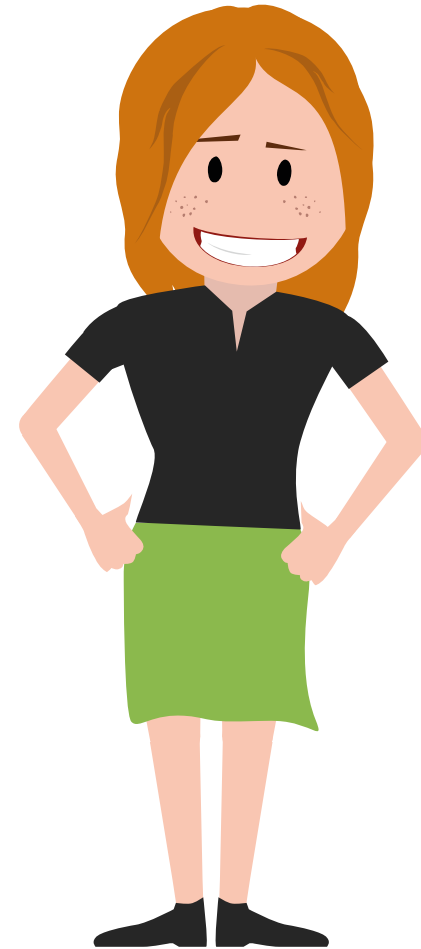
§ 7-2 Valgbarhet og plikt til å ta imot verv

- Plikt til å ta i mot valg hvis:
 - Har stemmerett ved kommunestyre- og fylkestingsvalg
 - Folkeregistrert i kommunen
 - Har skriftlig samtykket til å stille til valg
- Unntak fra krav om bosatt i kommunen for enkelte organer

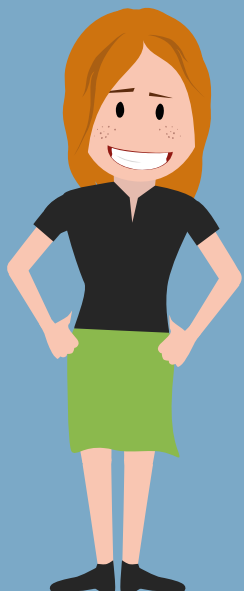

Hvem kan ikke velges?

Kona til Peder Ås, Marit Fjell, har en liten deltidsstilling som sykepleier i kommunen. Hun blir foreslått som medlem av kontrollutvalget.

Hvem kan ikke velges?

§ 7-3 Utelukket fra valg

- a) statsforvalter og assisterende statsforvalter
- b) kommunedirektøren i kommunen eller fylkeskommunen og hans eller hennes stedfortreder
- c) kommunalsjefer, etatssjefer og ledere på tilsvarende nivå
- d) sekretærer for kommunestyret eller fylkestinget
- e) den som har ansvaret for regnskapsfunksjonen i kommunen eller fylkeskommunen
- f) de som foretar revisjon av kommunen eller fylkeskommunen
- g) ansatte i sekretariatet som utfører tjenester for kontrollutvalget i kommunen eller fylkeskommunen
- h) ansatte i sekretariatet til kommunerådet eller fylkesrådet som har fått delegert myndighet fra rådet.

Hvem kan ikke velges?

§ 7-3 Utelukket fra valg

Særregler

- om kontrollutvalget (tredje ledd, jf. § 23-1)
- ansvarlige for regnskap i foretak, IPR og KO (femte ledd)
- stemmestyret (sjette ledd)

Hvordan velge?

Marte Kirkerud skal etter planen inn i formannskapet og er partiets ordfører kandidat.

Peder skal inn i oppvekstutvalget, og vil bli leder.

Hvordan velge?

§ 7-4 Forholdsvalg, avtalevalg eller flertallsvalg?

Tre mulige måter å velge:

- § 7-7 Avtalevalg – hvis alle er enige
- §§ 7-5 og 7-6 Forholdsvalg – hvis ett medlem krever det
- § 7-8 Flertallsvalg – kun velge én person

Forholdsvalg

Marte skal velges til formannskapet ved forholdsvalg. Hun er på valgt inn i kommunestyret for Bygdepartiet, og ved valget til formannskapet stiller de felles liste sammen med Samfunnspartiet og Rettferdighetspartiet.

Forholdsvalg – hvordan ser listene ut?

§ 7-5 Listeforslag ved forholdsvalg

- Listen kan ha dobbelt så mange navn som skal velges
- Hvor mange av hvert kjønn må være på listen?
 - ...minst 40 prosent av hvert kjønn
 - så langt det er mulig
- Listen må underskrives av ett medlem i partiet/partiene i gruppen og være medlem av det velgende organet

Liste ved forholdsvalg

Liste fra Bygdepartiet, Samfunnspartiet og Rettferdighetspartiet

Marte Kirkerud	Bygdepartiet
Marius Fjell	Bygdepartiet
Grete Vik	Samfunnspartiet
Annette Tastad	Rettferdighetspartiet
Morten Dahl	Bygdepartiet
Kristian Holm	Samfunnspartiet
Kåre Ås	Rettferdighetspartiet
Fredrik Johnsen	Bygdepartiet
Therese Bye	Samfunnspartiet

Forholdsvalg - valgoppgjør

§ 7-6 Valgoppgjør ved forholdsvalg

- Stemmetegn eller skriftlig valg
- Plassene fordeles ut fra antall stemmer
- Pokes ut i listens rekkefølge
- men det skal være minst 40 prosent av hvert kjønn (eller én av hver), så langt det er mulig
- Varamedlemmer – to flere enn listens faste medlemmer

Forholdsvalg - valgoppgjør

	1	2	3	4	5	6	7
Bygdepartiet m.fl.	18	9	6	4,5	3,6	3	2,57
Lilleviks venner	14	7	4,66	3,5	2,8	2,33	2
Party-partiet	7	3,5	2,33	1,75	1,4	1,16	1
Partiet De rette	3	1,5	1	0,75	0,6	0,5	
Sannhetspartiet	2	1	0,66	0,5			
Fornuftens Røst	1	0,5	0,33	0,25			

Forholdsvalg - valgoppgjør

	1	2	3	4	5	6	7
Bilpartiet	12	6	4	3	2,4		
Sykkelpartiet	12	6	4	3	2,4		
Fotgjengerpartiet	6	3	2	1,5			
Trikkepartiet	5	2,5	1,66				

Avtalevalg

Peder skal velges til
oppvekstutvalget
gjennom avtalevalg

Avtalevalg – hvordan ser innstillingen ut?

§ 7-7 Avtalevalg

- Enstemmighet om avtalevalg
- Enstemmighet om innstillingen
- Innstilling med forslag til medlemmer og varamedlemmer
- Minst 40 % av hvert kjønn

Avtalevalg – et eksempel

Medlemmer	Varamedlemmer
Peder Ås, Samfunnspartiet Marit Fjell, Samfunnspartiet	Ole Vold, Samfunnspartiet Lise Haug, Samfunnspartiet
Lars Holm, Bygdepartiet	Mette Berg, Bygdepartiet
Hans Tastad, Lilleviks venner	Kristin Nes, Lilleviks venner Håvard Vik, Lilleviks venner
Kari Holm, Rettferdighetspartiet	Morten Bakke, Rettferdighetspartiet

Flertallsvalg

Peder ønsker å bli valgt til leder av utvalget, og det avgjøres ved flertallsvalg

Flertallsvalg – hvordan gjennomføres dette?

§ 7-8 Flertallsvalg

- Gjøres ved å vise stemmetegn
- Hvem vinner?
 - den med mer enn halvparten av stemmene
- Hva hvis ingen får mer enn halvparten av stemmene?
 - ny avstemming
 - deretter loddtrekning

Flertallsvalg – et eksempel

Peder Ås	20	20	20
Lars Holm	20	19	20
Kari Holm	5	6	5

Lodd-trekning

Oj, det ble feil...

Valget ble ikke riktig, og utvalget er ulovlig sammensatt

- Kan man gjøre nytt valgoppgjør for å rette feilen?
 - Endre på hvem partiet eller gruppen fikk valgt inn
- Må man gjøre et helt nytt valg?

Opprykk, nyvalg, settemedlem osv.

Peder har fått jobb i en annen del av landet og skal ukependle en periode. Har han gyldig forfall til møte i oppvekstutvalget, og han søker også om fritak fra vervet i kommunestyret og utvalget i fire måneder før han endelig flytter.

Hvordan tre ut eller få fritak

§ 7-9 Uttreden og fritak

- Det kan *søkes* om fritak dersom vesentlig ulempe med å ivareta vervet, se andre ledd
- Fritaket kan være midlertidig (tidsbestemt eller tidsubestemt) eller ut perioden
- Ved midlertidig tidsbestemt fritak, kan man ikke tre inn i vervet før fritaksperioden er over.
- Kommunestyret skal vektlegge om fritaksgrunn var kjent på valgtidspunktet

Opprykk

§ 7-10 Opprykk, nyvalg og suppleringsvalg

- Ved forfall møter varamedlem fra «den gruppen» som har forfall
- Så langt som mulig innkalles i den nummerorden de er valgt.

Settemedlemmer

§ 7-11 Settemedlemmer

- Ny og egen bestemmelse
- Ved fritak i minst tre måneder fra "andre organ", kan kommunestyret velge settemedlem for den perioden fritaket gjelder
- Ikke mulig å velge til kommunestyret eller direkte valgte kommunedelsutvalg
- Gruppen selv foreslår hvem som skal velges
- Ikke krav til kjønnsbalanse ved valget

Nyvalg

Peder har nå flyttet ut av kommunen og trer dermed endelig ut av kommunestyret og oppvekstutvalget. Han tok også med seg kona, som er varamedlem til planutvalget.

Hvordan tre ut eller få fritak

§ 7-9 Uttreden og fritak

- En folkevalgt som ikke lenger er valgbar trer endelig ut av vervet, se første ledd
 - Samme hvis utelukket etter § 7-3
 - Ingen søknad eller vedtak

Nyvalg – hvordan velge nye medlemmer?

§ 7-10 – Opprykk, nyvalg og suppleringsvalg

- Uttreden fra kommunestyret og direkte valgte kommunedelsutvalg: varamedlem rykker opp
- Uttreden fra andre organer: nyvalg av medlem og varamedlem
- Uttreden av en leder: velge ny leder
- Velges etter § 7-10 sjette ledd
- Suppleringsvalg etter § 7-10 femte ledd?

Suspensjon

Marte er involvert i en #metoo-sak og får alvorlige beskyldninger mot seg. Det anføres blant annet at hun har brutt taushetsplikten for å skjule sine spor. Kommunestyret vurderer å suspendere Marte fra vervet som ordfører.

Suspensjon

§ 7-12 Suspensjon o.l.

- Suspensjon av folkevalgte
 - Kommunestyret selv
 - Tiltale eller siktelse etter en av straffelovens bestemmelser i første ledd
 - Knyttet til vervet som folkevalgt (unntak: §§ 151-154)
- Enkeltvedtak
- Kan beholder godtgjøringer osv. i ett år (verv over 20 %)
- Suspensjon gjelder til rettskraftig dom – kan fradømmes vervet

Suspensjon

§ 7-12 Suspensjon o.l.

- Suspensjon av ordfører
 - Tiltale for et forhold med strafferamme fengsel i mer enn 3 år
 - Ikke krav om tilknytning til vervet
 - Vedtak fra kommunestyret selv
 - Krever minst 2/3 av avgitte stemmer
- Enkeltvedtak
- Beholder godtgjøringer i ett år
- Suspensjon gjelder til rettskraftig dom – kan fradømmes vervet

Vedtak om å frata ordfører vervet

Martes sak går for retten og hun blir frikjent. Kommunestyret synes imidlertid at det er uheldig at Marte skal komme tilbake som ordfører. De ønsker å frata Marte vervet.

Når kan ordføreren fratras vervet?

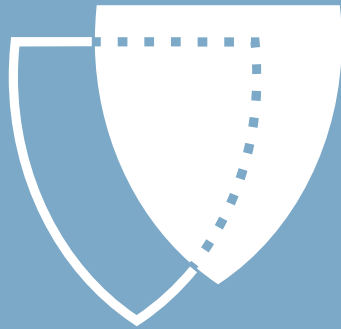

§ 7-12 fjerde ledd

- Kan frata dersom ordfører ved sin oppførsel viser at hen er uskikket til å ivareta vervet
- Vedtaket av kommunestyret selv
- Krever 90 prosent av avgitte stemmer
- Enkeltvedtak som kan påklages og lovlighetskontrolleres
- Kan søke om ettergodtgjøring

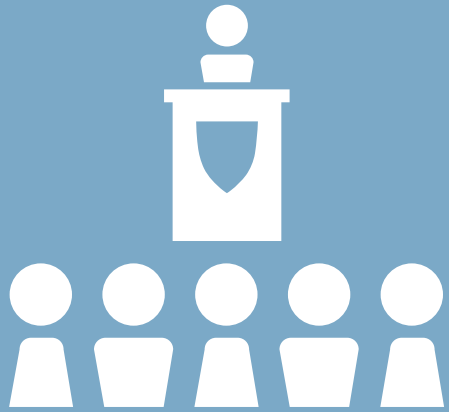

Særlig om valg og konstituering i delingstilfellene

- Gjelder for Ålesund kommune, Viken fylkeskommune, Vestfold og Telemark fylkeskommune og Troms og Finnmark fylkeskommune, som skal deles med virkning fra 1.1.2024
- Valget i disse fylkeskommunene og Ålesund kommune høsten 2023 skal gjennomføres som om delingene allerede er gjennomført
- Konstituering av nytt kommunestyre og fylkesting i kommuner og fylkeskommuner som skal deles er ikke regulert i kommuneloven eller inndelingslova, og departementet har regulert dette i egne forskrifter for hver enkelt deling.

Konstituerende møte i delingstilfellene

- Innkalling til konstituerende møte er særskilt regulert i forskriftene
- Det er sittende ordfører i de nåværende fylkeskommunene og Ålesund kommune som kaller inn til konstituerende møter i de nye fylkeskommunene og kommunene
- Sittende ordfører leder møtene inntil nye ordførere er valgt
- For øvrig gjelder reglene i kommuneloven § 7-1 første til fjerde ledd

Funksjonsperioden til kommunestyret og fylkestinget i delingstilfellene

- Funksjonsperioden til nåværende fylkesting og kommunestyret blir forlenget ut over valgperioden og fram til 1.1.24
- Etter at de nye fylkestingene og kommunestyrene er konstituerte vil ansvaret og fullmaktene til de nåværende fylkestingene og kommunestyret være begrenset
 - Det som er nødvendig for å avslutte virksomheten
 - Daglig drift og tjenestetilbud til innbyggerne
- De nye fylkestingene og kommunestyrene kan bare fatte vedtak som gjelder de nye fylkeskommunene og kommunene
- Vil i hovedsak ikke ha virkning før etter at de nye enhetene trer i kraft 1.1.24

Takk for i dag!

Mer informasjon om
dagens temaer finner du
på nettsiden:

www.regjeringen.no/konstituering

Regjeringen.no

Søk

Tema ▼ Dokument ▼ Aktuelt ▼ Departement ▼ Regjering ▼

Forsiden • Tema ▼ • Kommuner og regioner ▼ • Kommunalrett og kommunal inndeling ▼ • Kommuneloven 2018 Del/tips Skriv ut

Konstituering i kommuner og fylkeskommuner

Kommunal- og distriktsdepartementet

Etter valget i høst skal de nye kommunestyrene og fylkestingene konstituere seg. I det konstituerende møtet velger kommunestyret og fylkestinget en rekke medlemmer til folkevalgte organer. På denne siden finner du informasjon om konstituering og om valgreglene som følger av kommuneloven.

RETTLEIAR TIL KOMMUNELOVA 2018

Rettleiar om konstituerande møte i kommunestyre og fylkesting og val til folkevalde organ

Webinar om konstituering og valg til folkevalgte organer

Kommunal- og distriktsdepartementet inviterer til webinar tirsdag 29. august klokken 10.00 til 12.00. Meld deg på her.

Spørsmål og svar

Her har vi samlet ofte stilte spørsmål om konstituering og om valg til folkevalgte organer.

Tolkningsaker

Her har vi samlet noen sentrale tolkningsaker om konstituerende møte og om valgreglene som følger av kommuneloven.

Kommunal- og
distriktsdepartementet